

Šifra kandidata:
A jelölt kódszáma:

Državni izpitni center

SPOMLADANSKI IZPITNI ROK
TAVASZI VIZSGAIDŐSZAK

ZGODOVINA TÖRTÉNELEM

≡ Izpitna pola 2 ≡
2. feladatlap

Narodna zgodovina / Nemzeti történelem

Sreda, 10. junij 2020 / 90 minut
2020. június 10., szerda / 90 perc

Dovoljeno gradivo in pripomočki:

Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik.

Izpitni poli je priložena barvna priloga.

Engedélyezett segédeszközök: a jelölt töltőtollat vagy golyóstollat hoz magával.

A feladatlap egy Színes mellékletet is tartalmaz.

SPLOŠNA MATURA
ÁLTALÁNOS ÉRETTSÉGI VIZSGA

Navodila kandidatu so na naslednji strani.

A jelöltnek szóló útmutató a következő oldalon olvasható.

*Ta pola ima 20 strani (1–20), od tega 2 prazni. Barvna priloga ima 4 strani (21–24), od tega 1 prazno.
A feladatlap 20 oldalas (1–20), ebből 2 üres. A Színes melléklet terjedelme 4 oldal (21–24), ebből 1 üres.*

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati nalog, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na prvi strani).

Izpitna pola vsebuje 25 nalog. Število točk, ki jih lahko dosežete, je 60. Za posamezno nalogo je število točk navedeno v izpitni poli.

Rešitve pišite z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom v izpitno polo v za to predvideni prostor **znotraj okvirja**.

Pišite čitljivo. Če se zmotite, napisano prečrtajte in rešitev zapišite na novo. Nečitljivi zapisi in nejasni popravki bodo ocenjeni z 0 točkami.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

ÚTMUTATÓ A JELÖLTNEK

Figyelmesen olvassa el ezt az útmutatót!

Ne lapozzon, és ne kezdjen a feladatok megoldásába, amíg azt a felügyelő tanár nem engedélyezi!

Ragassza vagy írja be kódszámát a feladatlap első oldalának jobb felső sarkában levő keretbe!

A feladatlap 25 feladatot tartalmaz. Összesen 60 pont érhető el. A feladatlapban a feladatok mellett feltüntettük az elérhető pontszámot is.

Válaszait töltőtollal vagy golyóstollal írja a feladatlap erre kijelölt helyére, **a kereten belülre!** Olvashatóan írjon! Ha tévedett, a leírtat húzza át, majd válaszát írja le újra! Az olvashatatlan megoldásokat és a nem egyértelmű javításokat 0 ponttal értékeljük.

Bízzon önmagában és képességeiben! Eredményes munkát kívánunk!

M 2 0 1 5 1 1 5 2 M 0 3

Prazna stran

Üres oldal

OBRNITE LIST.
LAPOZZON!

V sivo polje ne pišite. / A szürke mezőbe ne írjon! V sivo polje ne pišite. / A szürke mezőbe ne írjon! V sivo polje ne pišite. / A szürke mezőbe ne írjon!

Antična kulturna dediščina na tleh današnje Slovenije Az ókor kulturális öröksége Szlovénia mai területén

1. Rimljani so na našem ozemlju zgradili obrambni zaporni sistem, Claustra Alpium Iuliarum, s trdnjavami, kasteli, dolinskimi zaporami in signalnimi stolpi. Pomagajte si s sliko 4 v barvni prilogi.

A rómaiak térségünkben megépítették a Claustra Alpium Iuliarum védelmi zárlati rendszert, erődítményekkel, völgyi zárlatokkal és jelzőtoronyokkal. A megoldásban segítsen a Színes melléklet 4. sz. képe.

Okvirno najpozneje sredi 4. st. je bil dograjen obrambni sistem območja Julijskih Alp, z namenom, da bi zavaroval severovzhodno Italijo pred sovražnikom, ki je prihajal iz vzhodne ali severovzhodne strani.

(Vir: Bratož, R., 2014: Med Italijo in Ilirikom: slovenski prostor in njegovo sosedstvo v pozni antiki, str. 131. Znanstvena založba Filozofske fakultete. Ljubljana)

- 1.1. Navedite kraje, kjer so ohranjeni ostanki nekaterih objektov.

Sorolja fel azokat a településeket, ahol fennmaradtak az egyes épületek maradványai!

- 1.2. Pojasnite razlog za vzpostavitev obrambnega sistema na tem ozemlju.

Magyarázza meg a védelmi rendszer felállításának okát ezen a területen!

(2 točki/pont)

2. Rimske naselbine so na današnjem slovenskem ozemlju nastajale v različnih obdobjih.

A római települések a mai szlovén térségben különböző időszakban jöttek létre.

Povežite v pravilne pare imena rimskih naselbin in rimskih cesarjev – ustanoviteljev, tako da na črto v levem stolpcu vpišete ustrezno črko iz desnega stolpca.

Párosítsa a római településeket és a császárokat (megalapítókat) úgy, hogy a jobb oldal megfelelő betűjelét a bal oldali oszlop vonalára írja!

_____ Emona	A cesar Vespazijan / <i>Vespasianus</i> császár
_____ Neviodonum	B cesar Trajan / <i>Traianus</i> császár
_____ Celeia	C cesar Tiberij / <i>Tiberius</i> császár
_____ Poetoviona	D cesar Klavdij / <i>Claudius</i> császár

(2 točki/pont)

3. Središče rimske oblasti so bila mesta (civitates).

A római hatalom központjai a városok (civitates) voltak.

3.1. Po čem se je rimsko (antično) mesto ločevalo od srednjeveškega?

Miben különbözik az római (ókori) város a középkortól?

3.2. Pojasnite vzroka za ustanavljanje rimskih mest na današnjem slovenskem ozemlju.

Magyarázza meg a római városok megalapításának két okát a mai szlovén területen!

(2 točki/pont)

4. Rimsko ozemlje je z današnjim slovenskim ozemljem povezovalo razvejeno cestno omrežje.

A római területet a mai szlovén területtel gazdag úthálózat kötötte össze.

4.1. Kako se je imenovala cesta, ki je že v prazgodovinskem obdobju povezovala Baltik z Jadranskim morjem in je potekala tudi čez Ljubljansko kotlino? Obkrožite pravilno rešitev.

Nevezze meg az utat, amely már az őskorban összekötötte a Baltikumot az Adriai-tengerrel és a Ljubljánai-katlant is átszelte! Karikázza be a helyes megoldás előtti betűjelet!

A svilena pot / selyemút

B jantarjeva pot / borostyánút

C solna pot / sóút

4.2. Pojasnite, po čem lahko danes sklepamo, da so Rimljani na našem ozemlju zgradili razvejeno cestno omrežje.

Magyarázza meg, napjainkban miből következtethetünk arra, hogy a rómaiak területünkön szerteágazó úthálózatot hoztak létre!

(2 točki/pont)

5. Poetoviona je bila največje rimsko mesto na ozemlju današnje Slovenije. Pomembno vlogo v tem času je imela tudi Emona.

Poetovio volt a legnagyobb római város a mai Szlovénia területén. Ebben az időben Emona is jelentős szerepet töltött be.

Trajan je več svojim odsluženim vojakom podelil zemljo v zaledju Poetovione. Njihovi nagrobniki pričajo, da gre večinoma za veterane legije XIII. Gemine, ki je prej tu domovala, pa tudi za vojake nekaterih drugih enot. Med njimi naj omenimo le K. Kornelija Vera, ki je prejel dvojno mero zemljišča, kot nam priča njegov nagrobnik, danes vzidan v severno steno mestnega stolpa.

(Vir: Lamut, B.: Poetovio v rimskem obdobju. Kronika, 1992, št. 3, str. 161–162)

Na območju, kjer sta se malone stikali pomembna rimska cesta proti Balkanu in plovna reka Ljubljanica, ki je bila vse od prazgodovine pa do uvedbe železnice pomembna trgovska pot med severnim Jadranom in Podonavjem, so arheologi med drugim odkrili sledove lesenega rimskega vojaškega tabora, zgrajenega v začetku 1. stoletja.

(Vir: Županek, B., 2013: Rimska Emona, str. 10. Turizem Ljubljana. Ljubljana.
Pridobljeno na: <https://www.visitljubljana.com/assets/Dokumenti-PDF/Tiskovine-SI/Rimska-Ljubljana.pdf>.)

Obkrožite črko pred izbranim antičnim mestom.

Karikázza be a kiválasztott antik várost!

A POETOVIONA / PETOVIA

B EMONA

S pomočjo zgornjih besedil ter slike 5 ali 6 v barvni prilogi v krajšem esejskem razmišljanju zapišite, iz kakšne naselbine se je razvilo mesto, navedite, kakšen status je imelo in v katero rimsko provinco je spadala, opišite, kako je potekal transport obrtnih izdelkov, pojasnite, kje je bila vidna romanizacija v mestu in navedite rimske antične spomenike, ki jih še danes lahko opazimo, če se sprehodimo po mestu.

Rövid elméletben mutassa be: milyen településből fejlődött ki a város, nevezze meg a státusát és azt, melyik római provinciához tartozott; írja le, hogyan zajlott a kézműves termékek szállítása; magyarázza meg, hol volt látható a romanizáció a városban, valamint sorolja fel a római ókori emlékeket, amelyek még ma is láthatók, ha végigsétálunk a városban. A megoldásban segítsenek a fenti szövegek, valamint a Színes melléklet 5. vagy 6. sz. képe.

(5 točk/pont)

6. Zbirke kamnitih spomenikov in napisov (lapidariji), ki jih hranijo številni slovenski muzeji, pričajo o bogati antični kulturni dediščini na Slovenskem.

A kőemlékművek és feliratok gyűjteménye (lapidárium), amelyeket számos szlovén múzeumban megtalálhatunk, gazdag ókori kulturális örökségről tanúskodnak a szlovén térségben.

Katera pomožna zgodovinska veda se ukvarja s preučevanjem napisov na njih? Obkrožite pravilno rešitev.

Melyik történeti segédtudomány foglalkozik a feliratok tanulmányozásával? Karikázza be a helyes állítás előtti betűjelet!

- A diplomatika / diplomatika
- B paleografija / paleográfia
- C epigrafika / epigráfia

Slika 1 / 1. sz. kép: Lapidarij Narodnega muzeja Slovenije

(Vir: https://www.zrss.si/projektiess/gradiva/pkp/PKP_Latinscina.pdf. Pridobljeno: 12. 4. 2018.)

(1 točka/pont)

7. V 5. stoletju je doživela rimska Emona zaton.

Az 5. században a római Emona hanyatlásnak indult.

Kralj Atila sam jaha zdaj v Emono,
na glavi svetlo, zlato nosi krono,
a v desni meč ... Ponosno stopa vran,
pokrit s preprogo drago, podkovan
s podkvami srebrnimi, vse bliska se demantov po uzdi ...

(Vir: Aškerc, A., 1912: Atila v Emoni (romanca), str. 90. Narodna tiskarna. Ljubljana)

Katero ljudstvo je sredi 5. stoletja precej poškodovalo Emono?

Melyik nép rongálta meg jelentősen az 5. században Emonat?

(1 točka/pont)

8. Rimljani so pospeševali razvoj poljedelstva, kjer so uvajali številne novosti.

A rómaiak sok újítás meghonosításával serkentették a mezőgazdaság fejlődését.

Obkrožite črke pred tremi pravilnimi trditvami.

Karikázza be a három helyes állítás előtti betűjelet!

- A Rimljani so v naše kraje prinesli nove kulture kot npr. koruzo in vinsko trto.
A rómaiak térségünkbe új kultúrákat hoztak mint pl. a kukorica és a szőlőtőke.
- B V poznoantičnem obdobju se vse bolj uveljavlja fevdalizem.
A késő ókorban mindjobban érvényesült a feudalizmus.
- C Namesto motičnega so uvajali plužno poljedelstvo.
A kapás fölművelés helyett az ekéset részesítették előnyben.
- D Novost je bila triletno kolobarjenje.
Újdonságot a háromnyomásos gazdálkodás jelentett.
- E Rimljani so pospeševali oljarstvo in sadjarstvo.
A rómaiak serkentették a növényiolaj-termelést és gyümölcsstermesztést.
- F Razvile so se nove kmetijske panoge kot npr. vinogradništvo.
Új mezőgazdasági ágazatok fejlődtek ki, mint pl. a szőlőtermelés.

(3 točke/pont)

9. Na Ptuju je konec 3. stoletja deloval pomemben cerkveni pisec, mučenec in prvi znani literarni ustvarjalec na današnjem slovenskem ozemlju. Pomagajte si s sliko 7 v barvni prilogi.

A 3. század végén Ptujban tevékenykedett a jelentős egyházi író, mártír és az első irodalmi szerző a mai szlovén területen. A megoldásban segítsen a Színes melléklet 7. sz. képe.

O njegovem življenju se ni ohranil noben zanesljiv podatek. Sodeč po epigrafskem gradivu, je izhajal iz območja Zgornje Panonije /.../. Mesto, v katerem je postal škof, je spadalo med najbolj pomembna v Panoniji.

(Vir: Bratož, R., 2014: Med Italijo in Ilirikom: slovenski prostor in njegovo sosedstvo v pozni antiki, str. 241. Znanstvena založba Filozofske fakultete. Ljubljana)

- 9.1. Zapišite ime cerkvenega pisca in mučenca, ki je izhajal iz Zgornje Panonije.

Írja le az Alsó-Pannóniából származó egyházi író és mártír nevét!

- 9.2. Navedite dve zgodnjekrščanski središči na današnjem slovenskem ozemlju.

Nevezzen meg két korakeresztény egyházi központot a mai szlovén területen!

- 9.3. Pojasnite, kakšen je bil položaj krščanstva konec 3. stoletja v Rimskem cesarstvu.

Magyarázza meg, milyen volt a kereszténység helyzete a Római Birodalomban a 3. század végén!

(3 točke/pont)

10. Obračun med krščanskim cesarjem Teodozijem in poganskim Evgenijem se je zgodil poleti 394 v Vipavski dolini. Pesnik Klavdij Klavdijan iz Aleksandrije je o njem zapisal:

Theodosius keresztény császár és Eugenius pogány császár közt 394 nyarán került sor az összecsapásra Vipava völgyében. Claudius Claudianus alexandriai költő ezt írta:

Severni veter – po tvoji zaslugi s plani privršal je,
čete sovragov zasul z ledeno nevihto, puščice
k strelcem usmerjal nazaj, v vrtincu jim lomil je kopja.
S tabo je Bog: na tvoje povelje požene iz votline
Eol viharjev vojsko, na tvoji strani se vojskuje /.../
Frigidus barvo vode spremenil, pod kupi mrličev
skoraj zastal, ko ne bi ga kri deroča pognala.

(Vir: Brodnik, V., in drugi, 2011: Zgodovina 1. Učbenik za 1. letnik gimnazije, str. 165. DZS. Ljubljana)

- 10.1. Zakaj je bila zmaga Teodozija nad Evgenijem pomembna za nadaljnji verski razvoj rimskega cesarstva?

Miért volt Theodosius győzelme Eugenius felett fontos a Római Birodalom vallási fejlődésében?

- 10.2. Iz zgornjega besedila razberite, katera dejavnika sta pomagala Teodoziju zmagati v bitki.

A szöveg segítségével írja le, mely két tényező segítette Theodosiust a győzelemhez!

- 10.3. Pojasnite, zakaj zapis pesnika Klavdija Klavdijana ne velja za objektivnega.

Magyarázza meg, miért nem valóságos Claudius Claudianus költő leírása!

(3 točke/pont)

11. V 4. in 5. stoletju so bili naši kraji priča številnim vpadom germanskih ljudstev. Pojasnite, kam se je umaknilo romanizirano in pokristjanjeno staroselsko prebivalstvo ob njihovem vdoru.

A 4. és 5. században térségünk számos barbártámadásnak volt kitéve. Magyarázza meg, hová vonult a romanizált és a kereszténységet átvett őshonos lakosság a támadások során!

Slika 2 / 2. sz. kép: Rifnik pri Celju

(Vir: <http://www.dedi.si/dediscina/423-rifnik>.
Pridobljeno: 13. 4. 2018.)

(1 točka/pont)

Razvoj zgodovinskih dežel in Slovenci. Madžari v srednjem veku
A történelmi tartományok fejlődése és a szlovének. Magyarok a középkorban

12. V času preseljevanja ljudstev se je langobardska naselitev razširila tudi v zgornje Posavje, kar dokazujejo najdbe iz grobišč na območju Lajha v Kranju.

A népvándorlás idején a longobárd letelepedés a Sava-mente felső területeire is kiterjedt, amelyet a Kranj melletti Lajha területén talált temetői leletek is bizonyítanak.

Predvsem je opozoril J. Werner, da grobišče ni samo germansko, marveč so v njem pokopavali svoje mrličke tudi romanski domačini, o katerih pričajo poleg negermanskih predmetov in pogostega pomanjkanja orožja tudi značilni domači pogrebni običaji (polaganje rdečila in svinjskih zob v grobove; zlasti še poganski običaj dajanja v grob novcev – za plačilo brodarju preko smrtne reke!).

(Vir: Grafenauer, B., 1964: Zgodovina slovenskega naroda: 1. zvezek, str. 215–216. DZS. Ljubljana)

- 12.1. Po čem so se staroselska grobišča ločevala od germanskih?

Miben különböztek az őslakosság temetkezési helyei a germánokétól?

- 12.2. Kam so se Langobardi preselili in ustalili po umiku iz Panonije?

Hová költöztek a longobárdok, és hol telepedtek le, miután elhagyták Pannóniát?

- 12.3. Pojasnite, zakaj je bilo mesto Kranj pomembno v tem obdobju.

Magyarázza meg, miért volt Kranj városa fontos ebben az időszakban!

(3 točke/pont)

13. Prva znana slovanska državna tvorba je bila Samova plemenska zveza.

Az első jelenetős szláv államalakulat Samo törzsszövetsége volt.

Po Samovi smrti leta 658 je njegova plemenska zveza /.../ propadla in Avari so obnovili svojo oblast nad večjim delom slovanske Srednje Evrope. Izjema so bili karantanski Slovani, ki jim je /.../ uspelo doseči in ohraniti svojo samostojnost glede na vse svoje sosede.

(Vir: Štih, P., in drugi, 2016: Slovenska zgodovina: od prazgodovinskih kultur do začetka 21. stoletja, str. 40. Modrijan. Ljubljana)

- 13.1. Kateri del nekdanje Samove plemenske zveze je ohranil samostojnost?

Samo egykori törzsszövetségének melyik része tartotta meg önállóságát?

- 13.2. Pojasnite, kakšen politični položaj je imela kneževina po letu 745.

Magyarazza meg, milyen politikai helyzetet volt a fejedelemségnek 745 után!

(2 točki/pont)

14. Pokristjanjevanje Slovanov je vodila salzburška nadškofija, njen nadškof Vergil pa je zahtevno nalogo zaupal pokrajinskemu škofu Modestu.

A szlávok kereszténységfelvételét a salzburgi érsekség vezette, érseke, Vergilius a komoly feladatot Modestus kerületi püspökre bízta.

Opišite značilnosti načina pokristjanjevanja, ki so ga z njegovo pomočjo uvajali na ozemlju Karantanije.

Írja le a kereszténység felvételének jellemzőit, amelyet az ő segítségével vittek véghez Karantániában!

(1 točka/pont)

15. V 9. stoletju so Franki ustanovili mejno grofijo Spodnjo Panonijo, ki je postala središče slovanskega cerkvenega delovanja.
A 9. században a frankok létrehozzák Alsó-Pannónia őrgrófságot, amely a szláv egyházi tevékenység központjává vált.
 Obkrožite črke pred tremi pravilnimi trditvami.
Karikázza be a három helyes állítás előtti betűjelet!
- A Salzbürška cerkev je zatrla Metodovo delovanje v Spodnji Panoniji.
A salzburgi egyház elnyomta Metód tevékenységét Alsó-Pannóniában.
- B Prva slovanska pisava se je imenovala gajica.
Az első szláv írás a gajica volt.
- C Konstantin se je umaknil v samostan in prevzel meniško ime Ciril.
Konstantin kolostorba vonult, és felvette a Cirill nevet.
- D Salzbürška nadškofija in oglejski patriarhat sta podpirala delovanje solunskih misijonarjev.
A salzburgi érsekség és az aquleiai patriarchatus támogatták a thesszalonikéi misszionáriusok tevéknységét.
- E Papež Hadrijan II. je postavil solunska misijonarja za škofa spodnjepanonske škofije.
II. Adorján pápa a thesszalonikéi misszionáriusokat tette az alsó-pannóniai püspökség élére.
- F Slovansko bogoslužje sta širila Ciril in Konstantin.
A szláv istentiszteletet Cirill és Konstantin terjesztették.
- (3 točke/pont)

16. V 9. stoletju je oblast nad Spodnjo Panonijo in deli vzhodnofrankovskega kraljestva prevzel Arnulf, ki je stoloval na Krnskem gradu.
A 9. században az Alsó-Pannónia és a Frank Birodalom keleti részének uralkodója Arnulf lett, akinek székhelye Krn várában volt.

Razdelitev kraljeve zemlje, do katere je prišlo v večji meri od srede 9. stoletja dalje, je privedla do vzpostavitve in izgradnje gospodarske infrastrukture (zemljiških gospostev) ter povečanja bogastva pokrajine.

(Vir: Štih, P., in drugi, 2008: Slovenska zgodovina: družba-politika-kultura, str. 48. Inštitut za novejšo zgodovino. Ljubljana)

- 16.1. Kdo so bili prejemniki zemljiških gospostev?

Kik jutottak földbirtokhoz?

- 16.2. Pojasnite, kako je vzpostavljanje fevdalizma vplivalo na prostor pod Vzhodnimi Alpami.

Magyarázza meg, hogyan hatott a feudalizmus bevezetése a Keleti-Alpok alatti térségre!

- 16.3. Navedite značilnosti kolonizacije, ki je v tem času spremenila podobo pokrajine.
Nevezze meg a betelepítés jellemzőit, amely ebben az időben megváltoztatta a terület képét!

(3 točke/pont)

17. Ozemlje Koroške je bilo že leta 976 povzdignjeno v vojvodino in se je pozno začelo razvijati v deželo. Pomagajte si s sliko 8 v barvni prilogi.

Karintia területe már 976-ban fejedelemséggé volt nyilvánítva, és később fejlődött ki tartománnyá. A megoldásban segítsen a Színes melléklet 8. sz. képe.

- 17.1. Navedite pet mejnih krajin, ki so bile po letu 976 ustanovljene okoli vojvodine Koroške.

Soroljon fel öt határterületet, amelyeket 976 után alapítottak Karintia fejedelemsége körül!

- 17.2. V sklop katere večje državne tvorbe je prišla vojvodina Koroška?

Melyik nagyobb államalakulat részévé vált Karintia fejedelemsége?

- 17.3. Pojasnite vzroke za nastanek mejnih krajin.

Magyarázza meg a határterületek kialakulásának okait!

(3 točke/pont)

18. Nastanek dežel je bil povezan z mogočnimi dinastičnimi rodbinami.

A tartományok kialakulása összefügg a hatalmas dinasztikus nemzetségekkel.

Povežite v pravilne pare plemiško rodbino in deželo, kjer so si pridobili večino svoje posesti, tako da na črto v levem stolpcu vpišete ustrezno črko iz desnega stolpca.

Párosítsa a nemesi családot és azt a tartományt, ahol birtokuk java részét szerezték meg úgy, hogy a jobb oldal betűjeleit a bal oldali oszlop vonalára írja!

_____ Traungauci / Traungauiak	A Kranjska / Krajna
_____ Eppensteinci / Eppensteiniak	B Koroška / Karintia
_____ Auerspergi / Auerspergek	C Štajerska / Stájerország
_____ Žovneški / Sanneckiek	

(2 točki/pont)

19. Najpomembnejša rodbina, izvirajoča z ozemlja današnje Slovenije, so bili Celjski grofje.

A legjelentősebb, a mai Szlovénia területéről származó család a Cillei grófok voltak.

Grofiji in druga svoja gospostva so dobili Celjani kot posebno kneževino v fevd od države /.../. Poleg tega so dobili še novčni in rudniški regal ter ograjno sodišče v Celju, da bi se – kot pravi privilegij – »lahko vsi plemeniti ljudje, ki stanujejo in prebivajo v njihovih deželah, grofijah in gospostvih, ter drugi v tem ograjnem sodišču branili in pravico dajali in jemali ... po pravu, običajih in navadah dežele«.

(Vir: Štih, P., 1998: Pregled slovenske srednjeveške zgodovine (priročnik za študente zgodovine), str. 65. Znanstvena založba Filozofske fakultete. Ljubljana)

19.1. Opišite, kako je bil dinastično Sigismund, rimsko-nemški cesar, povezan s Celjskimi grofi.

Ismertesse, hogyan volt Zsigmond német-római császár kapcsolatban a Cillei gróffokkal!

19.2. S katero rodbino so se Celjski grofje zapletli v fajdo zaradi naziva državnih knezov in zakaj?

Melyik családdal kerültek harcba a Cillei grófok a birodalmi fejedelmi cím miatt és miért?

19.3. Pojasnite, zakaj je bilo ograjno sodišče v Celju posebni privilegij.

Magyarázza meg, miért jelentett a megyei törvényszék külön kiváltságot Celjében!

(3 točke/pont)

20. Navedenim dogodkom dodajte ustrezno letnico: 550, 623, 840, 1278, 1436, 1456

Az eseményekhez írja a megfelelő évszámot: 550, 623, 840, 1278, 1436, 1456.

_____ Samova plemenska zveza / *Samo törzsszövetsége*

_____ Rudolf Habsburški premaga Otokarja II. Přemysla / *Habsburg Rudolf legyőzi II. Ottokárt*

_____ ustanovitev mejne grofije Spodnje Panonije / *Alsó-Pannónia őrgrófság megalapítása*
_____ atentat na Ulrika II. v Beogradu / *a II. Ulrik elleni merénylet Nándorfehérvárott*

_____ prvi slovanski val v Vzhodne Alpe s severa skozi Moravska vrata / *Az első szláv hullám a Keleti-Alpok térségébe északról a Morván keresztül*

_____ Sigismund II. povzdigne Celjske grofe v državne kneze / *II. Zsigmond a Cillei grófokat birodalmi fejdelemmé nevezi ki*

(3 točke/pont)

21. *A 10. század második felében a magyarok véglegesen letelepedtek a Kárpát-medencében.*

V drugi polovici 10. stoletja so se Madžari dokončno naselili v Karpatskem bazenu.

Magyarázza meg, milyen esemény következtében telepednek le a Kárpát-medencében!

Pojasnite, zaradi katerega dogodka so se naselili v Karpatskem bazenu.

(2 pont/točki)

22. *Az első magyar király István volt, akit 1000 körül koronáztak meg.*

Prvi madžarski kralj je bil Štefan, ki so ga okronali okrog leta 1000.

22.1. *Melyik öröklési rend által került a trónra?*

S katerim nasledstvenim redom je prišel na oblast?

22.2. *Ki és miért nem ismerte el István hatalmát?*

Kdo ni priznal Štefanove oblasti in zakaj?

(2 pont/točki)

23. A 13. században Magyarországot a tatárok veszélyeztették.

V 13. stoletju so Madžarsko ogrožali Mongoli.

23.1. *Ki uralkodott ekkor Magyarországon?*

Kdo je v tem času vladal na Madžarskem?

23.2. *Nevezze meg az uralkodó két intézkedését a tatárok kivonulása után!*

Navedite dva vladarjeva ukrepa po odhodu Mongolov.

(2 pont/točki)

24. A törökök 1453-ban elfoglalták Konstantinápolyt, és folytatták hódításaikat Európa felé. A megoldásban segítsen az alábbi forrás.

Leta 1453 so Turki zasedli Konstantinopol in dalje osvajali proti Evropi. Pri reševanju si pomagajte s spodnjim besedilom.

»Hunyadi a sógorát, Szilágyi Mihályt nevezte ki a vár kapitányává. A ferences Kapisztrán János pedig az ország déli részein toborozta a parasztokat és kézműveseket. Külföldről csak kevés segítség érkezett...«

»Hunyadi je imenoval svojega svaka Mihaela Szilágyija za kapetana gradu. Frančiškan Ivan Kapisztrán pa je zbiral kmete in rokodelce na jugu države. Iz tujine je prišlo le malo pomoči...«

(Vir: Horváth B., 2009: Zgodovina Madžarov, str. 68–69. Zavod RS za šolstvo, Ljubljana)

24.1. *Hol került sor a döntő ütközetre?*

Kje je prišlo do odločilne bitke?

24.2. *Kik segítettek Hunyadinak a török elleni harcban?*

Kdo je pomagal Hunyadiju v boju proti Turkom?

24.3. *Mi emlékeztet bennünket minden nap erre a csatára?*

Kaj nas vsak dan spominja na to bitko?

(3 pont/točke)

25. Mátyás király uralkodása idején udvara a humanizmus és a reneszánsz központja lett.

V času vladanja kralja Matije Korvina je njegov dvor postal središče humanizma in renesanse.

25.1. Kinek a segítségével terjedt a humanizmus és a reneszánsz Mátyás udvarában?

S pomočjo koga sta se širila humanizem in renesansa na njegovem dvoru?

25.2. Mutassa be Mátyás király két humanista tevékenységét!

Predstavite dve humanistični dejavnosti Matije Korvina.

3. sz. kép / Slika 3

(Vir: <https://hu.wikipedia.org/wiki/...>
Pridobljeno: 03. 11. 2019.)

(3 pont/točke)

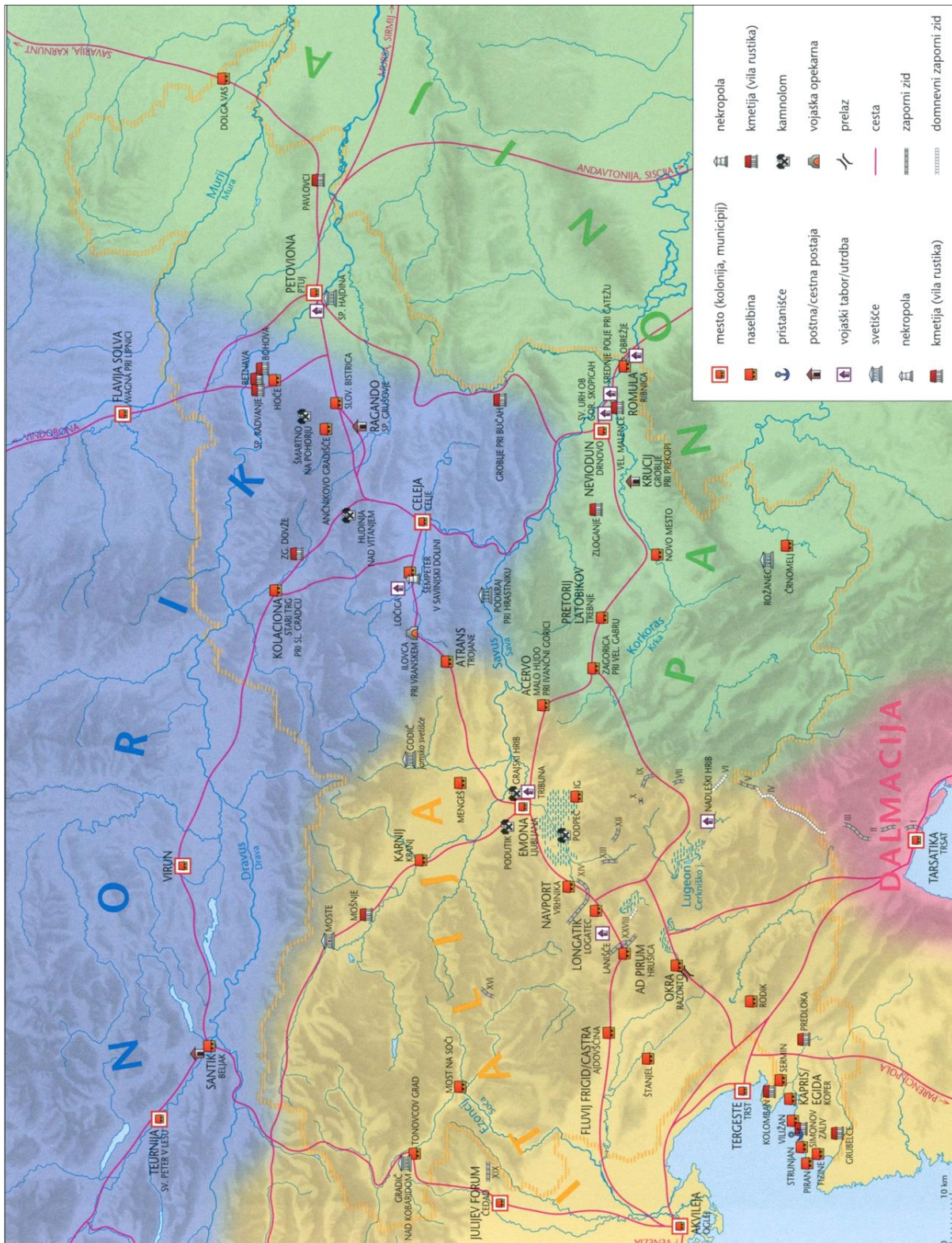
M 2 0 1 5 1 1 5 2 M 2 0

Prazna stran

Üres oldal

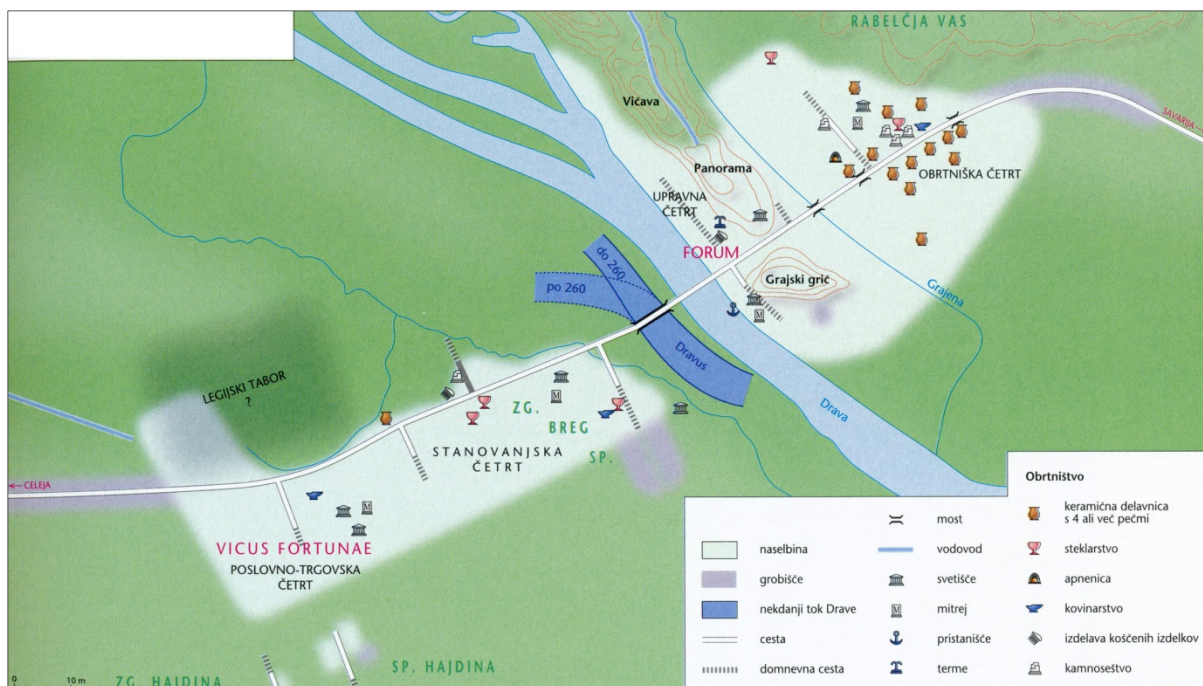
Barvna priloga (k Izpitni poli 2) / Színes melléklet (a 2. feladatlaphoz)

Slika 4 / 4. sz. kép: Slovensko ozemlje v rimski dobi od 1. do 4. stoletja

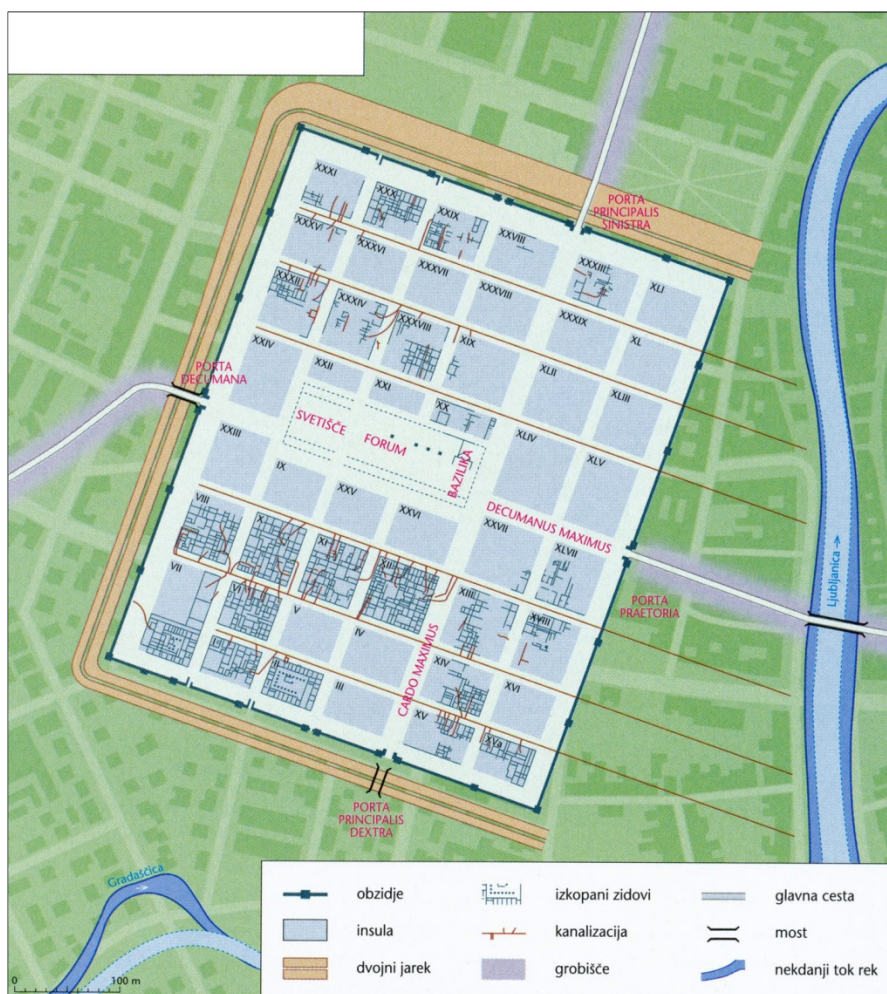
(Vir: Štih, P., in drugi, 2016: Slovenska zgodovina: od prazgodovinskih kultur do začetka 21. stoletja, str. 28. Modrijan, Ljubljana)

V sivo polje ne pišite. / A szürke mezőbe ne írjon! V sivo polje ne pišite. / A szürke mezőbe ne írjon!

Slika 5 / 5. sz. k p: Petovia v 2. in 3. stoletju

(Vir: Dolinar, F. M., in drugi, 2011: Slovenski zgodovinski atlas, str. 33. Nova revija. Ljubljana)

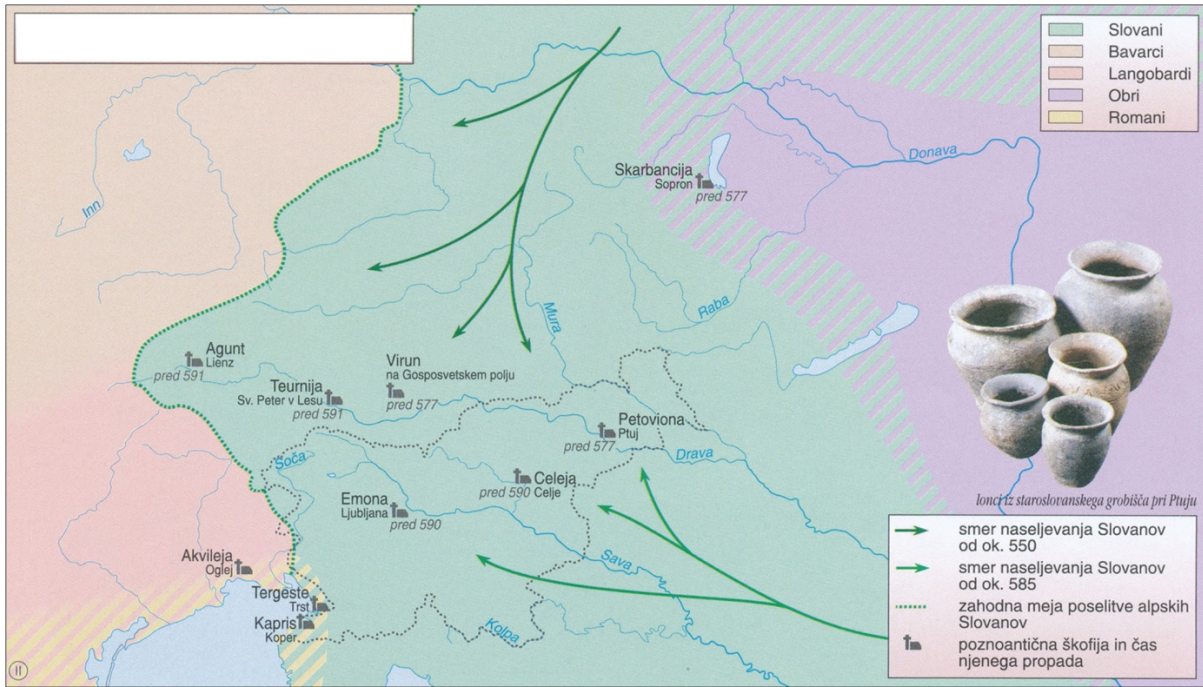

Slika 6 / 6. sz. k p: Emona

(Vir: Dolinar, F. M., in drugi, 2011: Slovenski zgodovinski atlas, str. 34. Nova revija. Ljubljana)

V sivo polje ne pišite. / A szürke mezőbe ne írjon!

Slika 7 / 7. sz. kép: Slovanska poselitev Vzhodnih Alp

(Prirejeno po: Mali zgodovinski atlas, str. 28. Modrijan. Ljubljana, 1999)

Slika 8 / 8. sz. kép: Vojvodina Koroška s krajinami

(Vir: Ilustrirana zgodovina Slovencev, str. 90. Mladinska knjiga. Ljubljana, 2000)

Prazna stran

Üres oldal